

Gagnsæisskýrsla Blaðamannafélags Íslands 2023

Gagnsæisskýrsla þessi er unnin í samræmi við kröfur skv. ákvæði 23. gr. laga nr. 88/2019 um sameiginlega umsýslu höfundaréttar (umsýslulög). Í viðauka umsýslulaga eru skilgreindar þær upplýsingar sem sameiginlegum umsýslustofnunum, og aðilum umsýslustofnana - ber að taka saman. Þær upplýsingar koma hér á eftir.

Viðauki við gagnsæisskýrslu þessa er ársreikningur BÍ 2023 með skýrslu stjórnar sem er lögð fyrir aðalfund ár hvert auk skipulagsskrár menningarsjóðs og úthlutunarreglur sjóðsins. Endurskoðun ársreiknings vegna ársins 2023 er í höndum KPMG.

Um Blaðamannafélag Íslands

Blaðamannafélag Íslands er eitt af elstu stéttar- og fagfélögum hérlandis, stofnað í nóvember 1897. Stofnendur voru sjö ritstjórar þeirra vikublaða sem þá komu út í Reykjavík, en í dag eru félagar í BÍ um 650. Á meðal félagsmanna eru blaðamenn, fréttamenn, útlitsteiknarar, prófarkalesarar, handritalesarar, ljósmyndarar, ritstjórar, ritstjórnarfulltrúar, fréttastjórar, dagskrárgerðarfolk, hljóð- og tókumenn, tækni- og aðstoðarfolk í fréttá- eða blaðamennsku og annað starfsfolk sem sinnir upplýsingamiðlun og störfum sem tengjast fréttá- eða blaðamennsku. Upptalning þessi er sett fram í dæmaskyni, en er ekki tæmandi.

Blaðamannafélag Íslands er fag- og stéttarfélag blaðamanna á Íslandi. Meginverkefni þess er að gæta stéttarlegra og faglegra hagsmuna félagsmanna og veita þeim þjónustu og ráðgjöf ásamt því að semja um kjör blaðamanna. Þá stendur félagið vörð um tjáningarfrelsi og frelsi fjölmiðla, er málsvari gagnvart löggjafar- og framkvæmdarvaldi og sinnir hagsmunagæslu stéttarinnar út á við. Félagið heldur úti vefnum Press.is, gefur út tímaritið Blaðamanninn og stendur auk þess fyrir ýmsum viðburðum. Á vegum Blaðamannafélagsins starfar sjálfstæð siðanefnd sem úrskurðar í þeim kærnum sem berast vegna meints brots á siðareglum félagsins auk þess sem sjálfstæð verðlaunanefnd veitir blaðamannaverðlaun félagsins árlega. Innan félagsins starfar jafnframt Blaðljósmyndarafélag Íslands, sem m.a. veitir árleg ljósmyndaverðlaun.

Innan BÍ starfa nokkrar sérdeildir: Lausamannadeild, deild Félags fréttamanna á RÚV, deild miðlunar og samskipta, deild lífeyrisþega og Blaðljósmyndarafélag Íslands BLÍ sem er félag blaða- og fréttaljósmyndara.

BÍ stendur vörð um réttindi félagsmanna sem snúa að höfundarétti og annast samningsgerð félagsmanna við opinbera- og einkaaðila um hvers kyns höfundaréttarleg hagsmunamál þeirra. Félagsmenn fela BÍ ár hvert á aðalfundi að annast umsýslu höfundarréttar þ.m.t. með því að innheimta tekjur og úthluta fjárhæðum til rétthafa í skilningi 11. gr höfundaréttarlaga. Lög félagsins kveða á um að tekjur af höfundarréttargreiðslum renni í Menningarsjóð sem starfar samkvæmt skipulagsskrá staðfestri af dóms- og kirkjumálaráðuneytinu skv. lögum þar um. Í ársreikningi eru tekjur vegna höfundarréttargreiðslna sérstaklega tilgreindar.

Aðalfundur BÍ kýs formann og sex menn í aðalstjórn og þrjá til vara úr hópi fullgildra félaga. Formaður er kosinn til tveggja ára í senn og sama gildir um aðra stjórnarmenn. Annað árið skal kjósa formann, 3 aðalmenn og 1 varamann, og hitt árið 3 aðalmenn og 2 varamenn. Aðalfundur kýs þrjá menn og einn til vara í stjórn Menningarsjóðs BÍ, sem jafnframt annast málefni Orlofsheimilásjóðs og Endurmenntunar- og háskólasjóðs, þrjá menn í stjórn Styrktarsjóðs og þrjá til vara og tvo skoðunarmenn reikninga og einn til vara sem skulu endurskoða reikninga félagsins og sjóða þess.

Stjórn BÍ ræður framkvæmdastjóra félagsins og annað starfslið, hefur yfirumsjón með starfsemi félagsins og ber á henni fulla ábyrgð. Stjórn kýs úr sínum röðum varaformann, ritara og gjaldkera á fyrsta fundi sínum eftir hvern aðalfund. Formaður, varaformaður, ritari og gjaldkeri mynda sérstaka framkvæmdanefnd, sem hafa skal umsjón með daglegum rekstri félagsins í félagi við framkvæmdastjóra og í samræmi við samþykktir félagsfunda og félagsstjórnar.

Í stjórn BÍ að loknum aðalfundi árið 2023 áttu sæti:

Sigríður Dögg Auðunsdóttir formaður, Aðalsteinn Kjartansson varaformaður, Bára Huld Beck ritari, Sólrún Lilja Ragnarsdóttir, Ingvar Haraldsson, Kristín Ólafsdóttir og Lovísa Arnardóttir. Varamenn voru Elísabet Inga Sigurðardóttir, Stígur Helgason gjaldkeri (tók við sem aðalmaður af Ingvari sem hætti á árinu) og Ragna Gestsdóttir.

Í stjórn Menningarsjóðs, sem tekur við höfundarréttargreiðslum og úthlutar, voru kjörin á aðalfundi 2023:

Guðmundur S. Hermannsson formaður, Elín Albertsdóttir, Guðmundur Bergkvist og Lillý Valgerður Pétursdóttir varamaður.

Tveir starfsmenn voru í fullu starfi á skrifstofu BÍ árið 2023, skrifstofustjóri og framkvæmdastjóri.

Hagsmunaskrá

Engir hagsmunaárekstrar eru á milli framkvæmdastjóra og Blaðamannafélags Íslands, sem stjórnanda, og fær framkvæmdastjóri engar réttindagreiðslur frá félaginu.

Í stjórn félagsins sitja m.a. blaðamenn og ljósmyndarar, og upp getur komið sú staða að stjórnarmeðlimir geta átt rétt á réttindagreiðslum í formi styrkúthlutana eða höfundaréttargreiðslna. Á árinu 2023 fengu tveir stjórnarmenn BÍ menningarsjóðsstyrk, Lovísa Arnardóttir og Kristín Ólafsdóttir, sem báðar áttu rétt á skv. úthlutunarreglum menningarsjóðs - en stjórn BÍ kemur ekki að úthlutunum styrkja úr menningarsjóði.

Úthlutun höfundaréttargreiðslna

Blaðamannafélag Íslands tekur á móti greiðslum frá tveimur umsýslustofnunum sem félagið er aðili að, Fjölís og IHM auk greiðslna vegna samnings við Fjölmiðlavaktina.

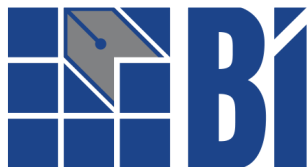
Í gr. 3.4 í lögum BÍ segir: „Tekjur af höfundaréttargreiðslum skulu renna í Menningarsjóð sem starfar samkvæmt staðfestri skipulagsskrá.“ Menningarsjóður er stofnaður af Blaðamannafélagi Íslands, samkvæmt félagssamþykkt gerðri 14. júní 1942. Í skipulagsskrá segir: „Tilgangur sjóðsins er að styrkja blaðamenn, sem félagar eru í Blaðamannafélagi Íslands, til utanfarar, svo sem til þess að sækja blaðamannafundi og námskeið erlendis, eða til þess að kynna sér ákveðin mál, er blaðamenn varða.“

Tekjur menningarsjóðs eru iðgjöld sem atvinnurekendur greiða, sem eru 1,2% af launum félagsmanna, auk höfundaréttargreiðslna. Á árinu 2023 voru iðgjöld sjóðfélaga 38,3 m.kr. og tekjur vegna höfundaréttargreiðslna 19,7 m.kr.

Höfundaréttargreiðslur skiptust svona:

- IGM Fjölmiðlavaktin 7,9 m.kr
- Fjölís 5 m.kr.
- IHM 6,8 m.kr.

Samanlagðar tekjur menningarsjóðs voru því um 58 m.kr. á árinu 2023.

BLÁÐAMANNAFÉLAG ÍSLANDS

Höfundaréttargreiðslum er skilað áfram til rétthafa í gegnum svokallaða menningarsjóðsstyrki. Í úthlutunarreglum menningarsjóðs segir um menningarsjóðsstyrkina: „Fastráðnir félagar sem greiða iðgjöld í Menningarsjóð eiga rétt á að sækja um styrk úr sjóðnum þegar þeir eiga rétt á 3ja mánaða leyfi, samkvæmt kjarasamningum BÍ. Styrkur árið 2023 er 400 þús. fyrir félagsmenn sem hafa styttri en 18 ára starfsaldur og 525 þús. fyrir félagamenn með lengri starfsaldur en 18 ár.“

Þá fá lausráðnir blaðamenn, sem ekki greiða iðgjöld í menningarsjóð, 25.000 kr. styrk úr sjóðnum árlega til að sækja hvers konar námskeið.

Í kjarasamningi BÍ er blaðamönnum tryggður réttur á að fara í þriggja mánaða leyfi á launum (sumarleyfi innifalið) á fimm ára fresti eftir fimm ára starf og á fjögurra ára fresti eftir tíu ára starf. Menningarsjóðsstyrkurinn greiðist á sama tíma og blaðamaður hefur áunnið sér þessi réttindi, óháð því hvort blaðamaður fer í þriggja mánaða leyfi eða ekki.

Á árinu 2023 hlutu 52 félagsmenn styrki úr sjóðnum að samanlagðri upphæð kr. 24.175.000. Einn hlaut kr. 25.000., 21 hlaut kr. 400.000 og 30 hlutu kr. 525.000. Menningarsjóðsstyrkir eru því tæpum 4,5 m.kr. hærri en sem nemur höfundaréttargjöldum á árinu 2023.

Menningarsjóður greiddi á árinu 2023 $\frac{1}{3}$ hluta kostnaðar við rekstur skrifstofu BÍ, sem var 14,8 m.kr vegna launa og launatengdra gjalda á árinu 2023 og sama hlutfall vegna annars rekstrarkostnaðar skrifstofu, 7 m.kr., samtals 21,8 m.kr.

Skattaleg meðferð

Allar greiðslur vegna höfundarréttar eru veittar í styrkjaformi. Styrkþegi getur talið fram kostnað á móti styrk á skattskýrslu sinni.

Samþykkt á stjórnarfundum Bláðamannafélags Íslands 27.9.2024

F.h. stjórnar - Sigríður Dögg Auðunsdóttir formaður